

UVODEM	7
VÝVOJOVÝ PREHLED	9
Základní hlediska (9) — Starověké a středověké lékařství (9) — Základy veřejného zdravotnictví (11) a odpovědnost lékaře podle práva trestního (12) a občanského (13) — Výstavba čs. zdravotnictví po r. 1945 (16)	
PREDPOKLADY A TYPY PRAVNÍ ODPOVEDNOSTI	18
Rozdělení typů odpovědnosti (18) — Přístup k pochopení problematiky (19), základní předpoklady vzniku odpovědnosti (20) — Systematické a nomenklaturní problémy (21) — K obecnému pojmu právní odpovědnosti (21)	
PRACOVNEPRAVNÍ ODPOVEDNOST	25
Dřívější státně zaměstnanecská úprava (25), aktuální ustanovení zákoníku práce (25) — Výtka a poučení (26) — Kárná opatření (26), postup v případě protiprávního pokynu (28), kárné řízení (29), souběh s jinými sankcemi (30) — Problém míry kázně ve zdravotnictví (31), postižitelnost porušování spec. povinností zdravotnických (32) a povinností stanovených resortními směrnici (33) — Problémy sankce za porušování etických povinností (34) — Rozvázání pracovního poměru (37) — Zákaz výkonu povolání (38)	
ODPOVEDNOST ZA PRESTUPKY A PŘEČINY	40
Povaha přestupku podle zák. 60/61 a přečinu podle zák. 150/69 (40), problém rozdílu mezi kárným a přestupkovým postihem (41), překrývání sankcí (42) — Disproporčnost postihu (43)	
TRESTNĚPRAVNÍ ODPOVEDNOST	45
Základní poznámky (45) — Funkce trestního práva (45) — Pojem trestného činu (46)	
Zákonné znaky trestného činu	46
Objekt (46), subjekt (46), objektivní stránka (47), subjektivní stránka (47): úmysl přímý (47) a nepřímý (48), nedbalost vědomá (48) a nevědomá (49); předpoklad protiprávnosti (49), krajní nouze (49)	
Společenská nebezpečnost — materiální podmínka trestného činu	50
Vysvětlení požadovaného stupně společenské nebezpečnosti (50), nutnost komplexního hodnocení (50), aktuálnost ve zdravotnictví (51)	

Trest	51
Zásady ukládání trestu (51), druhy trestů (52) — Úpustění od výkonu zbytku trestu (54) — Kdy se hledí na pachatele, jako by nebyl odsouzen (54); rejstřík trestů (54)	
Trestný čin neposkytnutí pomoci	55
§ 207 tr. z. (55), jeho vztah k § 9 odst. 2 písm. b) zák. 20/66 (55), předpoklad úmyslného jednání (56), event. nepřímého úmyslu (56)	
Trestný čin ublížení na zdraví z nedbalosti	57
§§ 223, 224 tr. z. (57), rozdíl skutkových podstat: prosté ublížení na zdraví (58), těžká újma na zdraví (59); předpoklady použití zvýšené sazby (60)	
„Veřejný činitel“ ve zdravotnictví	61
§ 158 tr. z. — úmyslné zneužití pravomoci (61); § 159 tr. z. — maření úkolů z nedbalosti (62) — Kritéria pojmu podle § 89 odst. 9 tr. z. (63); pojem „pravomoci“ (63), aplikace na konkrétní situace ve zdravotnictví (64)	
Jiné trestné činy	64
§ 160 tr. z. — přijímání úplatku (64), — Nadržování, nepřekážení, neoznámení trestného činu (66) — Sírění nakažlivých chorob (66) — Přerušení těhotenství (66) — Účast na sebevraždě (66)	
Průběh trestního řízení	66
Činnost orgánů SNB a prokuratury (67), zahájení trestního řízení (67), přípravné řízení (69), vazba (70) — Trestní řízení v I. stupni (70) — Odvolání (72), obnova řízení a stížnost pro porušení zákona (73) — Domněnka nevinny (73) — Adhesní řízení o nárocích poškozeného (74)	
OBČANSKOPRAVNÍ ODPOVĚDNOST ZA ZPŮSOBENOU ŠKODU	76
Subjekt odpovědnosti za škodu	77
Organizace jako subjekt (77) — Ústavy národního zdraví (78), ústředně řízené organizace (78), lékařské fakulty (78), orgány státní správy (79) — Rámec plnění úkolů (79); excesy (80) — Lékař — jednotlivec jako subjekt (81)	
Škoda způsobená rozhodnutím státního orgánu a úředním postupem	82
Změna dřívější úpravy (82), dosah zák. č. 58/69 (82); které dispozice lékaře mohou mít povahu rozhodnutí (83), kasuistika (84); úřední postup (84)	
Odpovědnost za zaviněné protiprávní jednání	85
Pojem protiprávního úkonu (85); porušení konkrétně stanovených právních povinností (85), porušení povinnosti poskytovat péči lege artis (86)	

Tzv. objektivní odpovědnost	86
Povaha objektivní odpovědnosti (86) — Odpovědnost za škodu z povahy věci podle § 238 obč. zák. (86), problematika vedlejších účinků léčiv (87), vyloučení liberace (89)	
Fakultativní příspěvek k náhradě škody	90
Dřívější stav (90); typické situace vhodného použití (90), způsob rozhodování (91)	
MAJETKOVÁ ODPOVĚDNOST PRACOVNÍKA ZA ŠKODU	92
Povaha této odpovědnosti (92) — Předpoklady vzniku odpovědnosti (93); postup vůči externím osobám (94) — Rozsah náhrady (95) — Řízení (96) — K otázkám odpovědnosti za schodek (96)	
VÝKON PÉČE LEGE ARTIS	98
Zákonný požadavek postupu lege artis	100
Vývoj v našem zákonodárství (100), zaručená míra standardu zdrav. služeb (101) — Dosah zásady pro jiné služby, kosmetické výkony ap. (101)	
K pojetí „současného stavu vědy“	102
Problémy interpretace pojmu (102) — „Stav vědy“ jako rozporný proces poznávání (103); povaha pravidel lékařské vědy (104)	
K legislativnímu uplatnění nových poznatků vědy	105
Problémy projekce nových poznatků do právního řádu (105); nekorektnost autorizace jednotlivých odborných postupů právními normami (106), vylučná kompetence vědeckého fora k takové autorizaci (107)	
Relevantnost vědecké autorizace nových poznatků	107
Úloha Akademie věd a Vědecké rady MZd (107), vysokých škol a Institutů pro další vzdělávání (108), Purkyňovy společnosti (108); odborný lékařský tisk (108); odborné metodické vedení (109)	
Úroveň péče ve vztahu k principu bezplatnosti	110
Zásada bezplatnosti péče (110) — Kritérium potřeby péče (111), odpovědnost za poskytnutí potřebné péče (111) — Přípustnost zavádění tzv. placených služeb (112), interpretace § 11 odst. 2 a 3 zákona (113)	
Integrovaná zdravotnická soustava jako záruka úrovně péče	113
Péči podle současných poznatků může zajistit jen integrace systému služeb (113); stanovená dělba úkolů jednotlivých zařízení jako určení míry jejich úrovně (114); faktory limitující dosažitelnost úrovně (115) — Míra odpovědnosti (115) — Konkretizace požadavků pro pracovníky na jednotlivých funkcích (116)	

PŘEVZETÍ DO PÉČE (OTÁZKY POUČENÍ NEMOCNEHO A JEHO SOUHLASU S LÉČENÍM)	118
Poučení nemocného	119
Požadavek rozvázně šetrnosti (119); odlišné stanovisko angloamerické úpravy (120) — Respektování zájmů pacienta podle § 23 zák. 20/66 (120), ilustrativní kasuistika (121)	
Souhlas (přivolení) nemocného	122
Problém protiprávnosti lékařského výkonu bez souhlasu nemocného (122) — Povaha souhlasu daného bez plné informace (123) — Důvody odpirání souhlasu (124) — Důsledky výkonu provedeného bez souhlasu (125)	
Platnost souhlasu, revers	126
Způsobilost nemocného k právním úkonům (127) — Irelevantnost v případech nepřipustnosti lékařského výkonu (127); euthanasie (127) — Udělování souhlasu zák. zástupcem (128)	
Provedení výkonu bez souhlasu nemocného	128
Různé teorie o přípustnosti výkonu (129) — Povinnost občana podrobit se péči (130); dosah § 23 odst. 4 zákona (131) — Povinnost lékaře zasáhnout v těchto případech (133)	
VITIUM ARTIS V RŮZNÝCH ÚSECÍCH LEKÁRSKE PÉČE (PREVENCE, DIAGNOSTIKA, TERAPIE ATD.)	134
Úvodní úvahy (134), metodická povaha oddělování různých forem péče (134)	
Prevence	134
Rozdíl mezi hygienickou a klinickou prevencí (135) — Hygienická prevence: úkoly odborníků klinických disciplin (136), zvláště obvodních lékařů (136), úkoly hygienické služby (137); očkování (137) — Klinická prevence: preventivní prohlídky různých typů (138), postup při jejich vynucování (139)	
Diagnostika	141
Povaha diagnózy (141), příčiny nutného omezení všech možných vyšetření (141), neshoda diagnóz klinických a patologickoanatomických (142); právní důsledky diagnostického omylu (143)	
Terapie	144
Různé typy terapeutických chyb (144); problematika iatropatogenních účinků terapie (145) — Otázky první pomoci (146), podmínky vzniku odpovědnosti za jejich poskytnutí (147); tzv. neodmítnutelnost při ústavní péči (148); právní důsledky (150), sankce za zneužití (151)	
Specifická léčebně preventivní rizika různých oborů	151
Interní lékařství a pediatrie (151), obvodní lékaři (151) — Chirurgické výkony (152); anesteziologie, reanimace, resuscitace (153) — Gynekologie (156), oftalmologie (157).	

otorinolaryngologie (157), stomatologie (158) — Přenosné nemoci (159), tuberkulóza (161), kožní a pohlavní nemoci (162) — Neurologie (164), psychiatrie (165) — Onkologie (166) — Radiodiagnostika a radioterapie (167); laboratorní vyšetření (170); fyziatrie a rehabilitace (171); transfúzní služba (172) — Lékárenská služba (173)	
Střední a nižší zdravotničtí pracovníci (181)	
Lékařská posudková činnost	183
Povaha této činnosti (183) — Lékařský výrok jako správný akt (184), výčet typických případů (185); právní povaha posudku o dočasné nezpůsobilosti k práci (185), jiných posudků (186); závazných hygienických posudků (187)	
Rídící činnost	187
Základní povinnosti vedoucích pracovníků (187) — Odpovědnost za výběr pracovníka (188), za instruování a další vzdělávání (189); za vybavení pracovišť (189); za kontrolu práce (189); za bezpečnost provozu (191) — Vztahy a odpovědnost přímých nadřízených a metodických vedoucích (192)	
IUS VITAE A PROBLÉMY MODERNÍ MEDICÍNY Z HLEDISKA PRÁVNÍ ODPOVĚDNOSTI	194
Lékařský experiment — základní problémy	194
Specifičnost lékařského experimentu (194), podstata právního problému (196) — Světová aktuálnost řešení (197); mezinárodní akty k této otázce (197)	
K pojmovému vymezení	198
Různá pojetí experimentu (198) — Požadavek výkonu lege artis jako základní kritérium pro naše právo (199); souhrnné vymezení pojmu (200) — Pokus terapeutický (200), pokus biologický (201)	
K přípustnosti pokusu na člověku	201
Extrémní hlediska (201); rezervovanost kodifikačních snah ve světě (202) i u nás (202); předpisy o experimentální základně (202) — Rámcové předpoklady odpovědnosti (203)	
Přípustné meze rizika při lékařském experimentu a další sociálně medicínské aspekty	203
Podmínka nepostradatelnosti pokusu (204) — Zásada proporcionality zájmů (205) — Etické limitující aspekty (205): důvody vyšší náročnosti záruk (206), zásada „minimalizace rizika“ a omezení podle „kritéria normálního terapeutického rizika“ (207) — Programování experimentu podle těchto zásad (207) — Kritéria rizika u terapeutického pokusu (210)	
Předpoklady na straně subjektu experimentu	211
Požadavek plné dobrovolnosti (211), náležitě informovanosti (212), kvalifikovaného souhlasu (213) — Odchytky při terapeutickém pokusu (214)	
Předpoklady na straně experimentující instituce	215
Postulát jednotné vědeckovýzkumné základny (215) s potřebnými zárukami kontroly (216) — Zajištění předpokladů vyžadovaných na straně subjektů (217) a požadavku	

sociálně medicínské účelnosti pokusu (218); záruky maximální bezpečnosti při realizaci (218); ochrana osobnosti, povinná mlčenlivost (219)	
Specifické problémy klinického zkoušení a zavádění léčiv	219
Současná světová situace (219) — Právně významné aspekty v procesu zavádění léčiv (221) — Povolení příslušného orgánu (223) — Modifikace obecných předpokladů experimentu (223), zejm. pokud jde o souhlas pacienta (224); přípustnost obecného souhlasu (224), s výjimkou pokusu k ověření bezpečnosti (225) — Přechod z klinického zkoumání do etapy aplikace uznaného léku (226)	
Používání dobrovolníků při pokusech; odpovědnost za medicínskou experimentální praxi	228
Používání a odměňování dobrovolníků (229) — Problém jejich odměňování (229), přípustná výše odměny a nepřipustnost zahrnování rizika (229); vyloučení při terapeutickém pokusu (230)	
Kárná a trestní odpovědnost za protiprávní výkon pokusu	230
Škoda jako důsledek nepřipustného pokusu (230), otázka odpovědných subjektů (231) při programování a při realizaci (231)	
Majetková odpovědnost za způsobenou škodu	232
V případě nepřipustného pokusu podle § 421 obč. zák. (232), při škodě z povahy použitého léku nebo jiné věci podle § 238 obč. zák. (232), při škodě jinými experimentálními metodami podle § 432 obč. zák. (232) — Náhrada škody vyplývající z rizika pokusu (233)	
Právní problémy odnimaní a transplantací tkání a orgánů — Resuscitace, reanimace; momentum mortis	235
Vývoj problematiky (235)	
Transplantace ex vivo	236
Náležitosti přivolení dárce (236), otázky odměňování (236); volnost rozhodování (237), rozumová vyspělost (237); informovanost (238); přípustnost podmínek (238) — Náležitosti na straně zdrav. zařízení (238) — Souhlas příjemce (239) — Problémy sociálně medicínské účelnosti (239)	
Transplantace ex mortuo	240
Tradiční zásady dosavadních úprav ve světě (240), jejich neschůdnost pro využití nových poznatků medicíny (241) — Zákonná úprava v ČSSR — § 8 vyhl. 47/66 (242) — Zák. zmocnění k výjimečnému odnimaní orgánů bezprostředně po okamžiku smrti (243)	
Momentum mortis	243
Konstatování smrti jako problém medicínský, ne právně řešený (243); zjištění smrti podle patologickoanatomických tradičních kritérií (243), pojem klinické smrti (243); nutnost změny pojetí v důsledku resuscitace a reanimace (244) — Pojem cerebrální smrti (244), přínos pro transplantaci orgánů a s tím související problémy morální i právní (245)	
Platná čs. právní úprava	247
Zásady směrnic z 1. 3. 1968 (č. 5/68 Věst. min. zdrav.)	

ZAVINĚNÍ	249
Zavinění (nedbalost) jednotlivce	249
Pojmové vymezení (249) — Vhodnost právní formulace nedbalosti (250), hlavní problémy aplikace v medicíně (251); nevyhnutelnost rizika chyby (252) — Otázka postačitelnosti měřítka „průměrného lékaře“ (253) — Otázky jednotného pojetí nedbalosti v různých odvětvích práva (254) — Tzv. důkazní břemeno (254)	
Kritéria vědomé nedbalosti	257
Problematika „přiměřenosti důvodů“ (257); rozhodování při hrozbě různých rizik (258); ilustrace (258), přiměřená interpretace zák. ustanovení o vědomé nedbalosti (259)	
Kritéria nevědomé nedbalosti	259
„Osobní poměry“ (259); specializace (260), kvalifikace (260), osobní dispozice (261); nedbalost spočívající v převzetí neodůvodněného rizika (261) — „Okolnosti případu“ (262)	
Další typy chyb z hlediska nedbalosti	265
Tzv. omyl v úsudku (265) — Technická chyba v manuálním výkonu (266) — Selhání pozornosti, přehlédnutí (268) — Porušení právního předpisu (269) — Kontrola podřízených (271) — Význam celkového profilu zdravotníka (272)	
Zavinění (nedbalost) organizace	273
Změna výměru nedbalosti v § 421 obč. zák. (274), výklad vycházející z obdobného přístupu jako u nedbalosti jednotlivce (274) — Diferenciální analýza na kasuistice (274) — Formulace exkulpčního kritéria (276)	
PRÍČINNÁ SOUVISLOST	277
Otázky dokazování	277
Problém zjištění při možnosti plurality přičin (277), při nemožnosti bezpečné rekonstrukce průběhu události bez chyby (278) — Význam znaleckého posudku (278) — Právní důsledky nedokázané souvislosti (279) — Požadavek poskytnutí fakultativního příspěvku poškozenému v těchto případech (281)	
Meze příčinné souvislosti	282
Kasuistika diferentních situací jako podklad řešení (282) — Teorie nutné podmínky, teorie adekvátního vztahu (283) — Současné převládající stanovisko (283); podmíněnost korigovaná požadavkem zavinění (284) — Řešení kasuistiky (285) — Problém přičinné souvislosti při odpovědnosti za výsledek (286)	
ZJIŠŤOVÁNÍ ODBORNÝCH OTÁZEK — ZNALECKÝ POSUDEK	287
Úprava postavení a úkolů znalce	288
Zajištění správného odborného hodnocení rozhodných skutečností (288), povaha „odborného poradce“ (289); způsob ustanovování znalců (289) — Vyloučení znalce (290)	

Provádění znaleckého důkazu	292
Vymezení úkolu znalce (292), druh kladených otázek (293). — Další postup, zejm. při hlavním líčení (293) — Obsah posudku (294); přezkoumávání posudku (296) — Schéma znaleckého posudku (297) — Nezbytnost objektivity znalce (298)	
POVINNÁ MLČENLIVOST ZDRAVOTNICKÝCH PRACOVNÍKŮ	300
Racionální podstata (300) — Platná ustanovení materiálněprávní (302) a procesní (303)	
Právní povaha povinné mlčenlivosti	304
Relativní charakter (304); problémy zákonného řešení (305)	
Osobní rozsah povinné mlčenlivosti	305
Zdrav. pracovníci (306), jiní odborníci (306); dokumentace (307)	
Věcný rozsah povinné mlčenlivosti	308
Souvislost s výkonem povolání (309), účel ustanovení (310). — Moment důvěrnosti (310), oprávněný zájem občana (311) — Prolomení povinné mlčenlivosti (317)	
Souhlas ošetřované osoby	317
Způsob udělení (317), platnost (318); informování rodiny (314)	
Zproštění nadřízeným orgánem	320
Důležitý státní zájem (320), příslušnost orgánu (321)	
Oznamovací povinnost	322
Rozdělení výjimek (322). — Protispolečenská jednání (324) — Hygienické poznatky (330) — Organizačně technická hlášení (331). — Otázky mlčenlivosti při podávání lék. posudků a potvrzení (333). — Nedostatky úpravy (339)	
Znalecké posudky a povinná mlčenlivost	341
Právní odpovědnost za porušení povinné mlčenlivosti	342
NA ZÁVĚR	344
INDEX	345